

ع

روایت شهران

بزرگ‌ترین واقف خانم

نامی که با ۵ محله گره خورده است

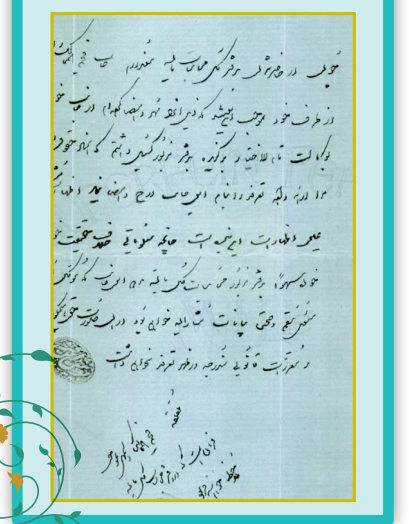
عنوان وقف: محله‌های مسکونی و مدارس آموزشی

سال وقف: دوره قاجار

نام واقف: نوش آفرین خانم

نشانی: محدوده غرب تهران

واقف بخش وسیعی از زمین‌های غرب تهران، یک بانوی خیر است؛ بانویی به اسم نوش آفرین خانم عباسقلی که پلاک ۹۵/۲۳ وقفی در محدوده غرب تهران به او تعلق دارد. در آن دوران این پلاک، زمین بسیار بزرگی بود که نوش آفرین آن را وقف کرد و خودش هم نمی‌دانست که در این زمین، هزاران خانه ساخته می‌شود و محله‌هایی همچون مهرآباد، طرشت، مرزداران، دامپزشکی و ستارخان در آن شکل می‌گیرد. نوش آفرین خانم، موقوفاتش را وقف سیدالشهدا (ع) کرده و اکنون اوقاف متولی آن است. همچنین جالب است بدانید دختر نوش آفرین خانم یعنی قمر السلطنه هم واقف مدرسه مروی است. علاوه بر این موقوفات، اراضی «آسیاب کهک» موقوفه آموزشی است که عرصه آن در زمره موقوفه نوش آفرین خانم بوده و اعیان آن در اجاره بنیاد البرز است. بنیاد فرهنگی البرز در این اراضی یک مدرسه راهنمایی در ۴ طبقه دارای ۱۶ باب کلاس، محل امتحانات، کارگاه و آزمایشگاه احداث کرده و این مدرسه در اختیار منطقه ۲ آموزش و پرورش قرار گرفته است.

املاکی که ۴ قرن پیش وقف مسجد شد

قدیمی‌ترین سند وقفی تهران قدیم که توسط واقفی به نام ملامحمد مقیمارازی تنظیم شده، موقوفه‌هایی را وقف مسجد جامع بازار تهران کرده است تا در آمدهای حاصل از آنها برای اداره مسجد هزینه شود. این مسجد علاوه بر موقوفات ملامحمد مقیمارازی، موقوفات بسیاری دارد و بخش‌های مختلف آن توسط واقفان ساخته و وقف شده است.

علیرضامانی، تهران‌شناس درباره موقوفات ملامحمد مقیمارازی در این مسجد می‌گوید: «لامحمد رازی بخشی از املاک و دارایی‌های خود را حدود ۴ قرن پیش وقف این مسجد کرد تا هزینه اداره مسجد، تأمین آب، روشنایی و تعمیرات بنای مسجد از محل این وقفیات تأمین شود. او ۶ باب دکان در زمینی در جوار مسجد ساخت و یک باب دکان قدیمی متعلق به مسجد را هم پس از تعمیر، وقف مسجد کرد. در توضیحات وقف‌انویز آمده است که از مجموع این ۷ دکان وقفی، یک باب دکان به مودنی داده شود تا برای مسجد اذان بگوید و درآمد حاصل از دکان دیگر هم برای تأمین هزینه‌های جاری مسجد صرف شود.»

لامحمد مقیمارازی تولیت وقف را هم به ملامحمد عاشورا کرمانشاهی که از علمای معروف آن دوران بود سپرد. او در وقفنامه خود ذکر کرد که پس از ملامحمد عاشورا کرمانشاهی، تولیت وقف به شرط صلاحیت به فرزندان ذکور او برسد. اکنون نیز خاندان رضایی متولی موقوفات ملامحمد مقیمارازی در مسجد جامع بازار تهران هستند.

قدیمی‌ترین سند وقفی

عنوان وقف: ۷ باب مغازه به مسجد جامع بازار تهران

سال وقف: ۱۰۲۸ هجری شمسی

نام واقف: ملا محمد مقیمارازی

نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، بازار بزرگ تهران

بله نوروخان

بزرگ‌ترین وقف در میان اقلیت‌ها

از مدرسه و مسجد تا حمام و بیمارستان

او ادامه می‌دهد: «ارباب هرمز هم واقف زرتشتی دیگری است که در محله مجیدیه و تهرانپارس موقوفات بسیاری دارد. تهرانپارس مرکز زرتشتی‌ها بود و ۳ معبد داشت اما مسجد نداشت! املاک آنجا هم کلاً به ۲ نفر به نام‌های ارباب هرمز و ارباب رستم تعلق داشت که هر دو وابسته به دربار بودند. اکثر مردم منطقه مسلمان بودند اما مسجد نداشتند. در نهایت ارباب رستم زمینی برای ساخت مسجد سیدالشهدا (ع) را به مسلمانان واگذار و آن را وقف مسجد کرد. همچنین ارباب جمشید هم که نخستین نماینده زرتشتی‌ها در نخستین دوره مجلس شورای ملی بود در تهران مدرسه جمشید جم و چندین حمام ساخته است. در میان نام این واقفان نباید از «گشتاسب فیروزگر» غافل ماند. او زمین بیمارستان فیروزگر را در دهه ۳۰ برای درمان تهرانی‌ها وقف کرده است.»

در تهران یکی از وقف‌های عجیب و غریب وقف اقلیت‌هاست. یکی از واقفان بزرگ زرتشتی در تهران، ارباب کیخسرو شاهرخ است که سال‌ها رئیس انجمن زرتشتی‌های و نماینده اقلیت‌ها در مجلس ملی بود. ارباب کیخسرو، مالک بخش وسیعی از زمین‌های شرق تهران در محدوده افسریه و سرخه حصار بود. به همین دلیل بخشی از این زمین‌ها را برای انجمن زرتشتیان وقف می‌کند. علیرضامانی، تهران‌پژوه، درباره این موقوفات می‌گوید: «ارباب کیخسرو شاهرخ در کنار این موقوفات مراسم ویژه‌ای را هم برای ابا عبدالله‌الحسین (ع) برگزار می‌کرد. باغ انار بزرگ تهران هم از جمله موقوفات ارباب کیخسرو است.»

عنوان وقف: مسجد، حمام و مدرسه

سال وقف: ۱۲۸۰-۱۲۷۰

نام واقف: ارباب کیخسرو رستم گیل‌هرمز، جمشید و فیروزگر

نشانی: مجیدیه و تهرانپارس

